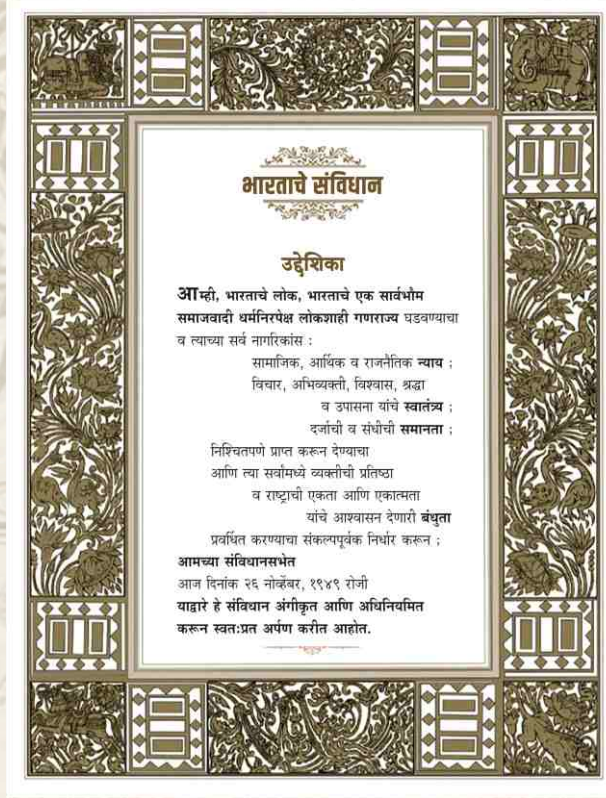

विश्व हिंदू परिषद

विधी प्रकोष्ठ

पश्चिम महाराष्ट्र प्रांत

भारतीय संविधानाचे अमृत महोत्सवी वर्ष

युगाब्द ५१२६

विक्रम संवत्सर २०८१

शालिवाहन संवत्सर १९४६

शिव संवत्सर ३५१

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
संविधानाचे शिल्पकार

महाराणी दुर्गावती
५०० वी जन्मशताब्दी वर्ष

विश्व हिंदू परिषद – एक परिचय

रामराज्याची संकल्पना मनामध्ये ठेऊन स्वतंत्र झालेल्या भारतामध्येही हिंदूंच्या दुर्दशेचा अंत झालेला नव्हता. अवैध धर्मांतरण, गोहत्या, भगवान राम- कृष्ण व अन्य हिंदू देवदेवतांचा अपमान, भारताच्या महापुरुषांचा अपमान, हिंदू तीर्थक्षेत्रे, श्रद्धास्थाने यांची दुर्दशा इ. कारणांमुळे हिंदू आपल्याच देशात दुय्यम श्रेणीचे नागरिक म्हणून गणले जाऊ लागले. हिंदूंचा

जगभर होत असलेल्या अन्यायाला व अत्याचाराला प्रतिबंध घालण्यासाठी हिंदू धर्मातील विविध पंथ, संप्रदाय यांचे आचार्य, संत या सर्वांच्या चिंतनातून १९६४ साली गोकुळ अष्टमीच्या शुभ महूर्तावर दि. २९ ऑगस्ट या दिवशी विश्व हिंदू परिषद या ईश्वरीय संघटनेची स्थापना मुंबईजवळील पवई येथील सांदिपनी आश्रमात झाली. यात प्रामुख्याने प. पू. स्वामी चिन्मयानंद, रा. स्व. संघाचे द्वितीय सरसंघचालक प. पु. गोळवलकर गुरुजी पू. राष्ट्र संत तुकडोजी महाराज, जैन संत पू. सुशीलमुनीजी, बौद्ध संप्रदायाचे पू. दलाई लामा, शीख संप्रदायाचे पू. मास्टर तारासिंगजी, पू. कटपात्रीजी महाराज, हनुमान प्रसाद पोद्दार, कन्हैयालाल मुन्शी, पू. ब्रम्हचारी प्रभूदत्तजी, सर्वप. पू. शंकराचार्य तसेच लिंगायत व अन्य सर्व पंथाचे धर्मगुरु उपस्थित होते.

उद्देश: १) हिंदू धर्माच्या शाश्वत नैतिक व आध्यत्मिक मूल्यांचे रक्षण, संवर्धन व प्रचार प्रसार करणे. २) देशविदेशातील सर्व हिंदू समाजातील सामाजिक भेद, विषमता, अस्पृश्यता, या सर्व अनिष्ट प्रथांचे निर्मूलन करणे व समरसता निर्माण करून समाजाला संघटीत व बलशाली करणे. ३) हिंदू धर्माचे विविध पंथ, संप्रदाय, जाती-उपजाती यांच्यात समन्वय व सहकार्य वाढवून सर्वांमध्ये एकात्मतेची भावना निर्माण करणे व ती वृद्धिंगत करणे. ४) गिरीवासी, जनजाती, निराधार, हरिजन, इ. उपेक्षित बांधवांसाठी सेवा कार्य प्रारंभ करणे. आणि त्यांच्या सर्वांगीण विकासाकरिता प्रयत्न करणे. ५) धर्मांतरण समाप्त व्हावे याकरिता जनजागृती करणे, हिंदू धर्मातून इतर धर्मात गेलेल्या हिंदूंचे परावर्तन करून घरवापसी करणे. ६) मठ मंदिरांचे सुव्यवस्थापन करून त्यांना समाजाच्या शक्ती व स्फूर्तीचे उर्जा केंद्र बनविण्यासाठी प्रयत्न करणे. ७) विश्वातील सर्व हिंदुशी संपर्क स्थापित करून त्यांना एकत्र आणणे. व त्यांच्या धार्मिक, सांस्कृतिक समस्यांचे निराकरण करणे. ८) हिंदू धर्मावर, संस्कृतीवर, समाजावर जर कोणता अन्याय किंवा आक्रमण होत असेल तर त्याविरुद्ध जनजागरण करून, आंदोलन करून अन्याय व आक्रमणे दूर करणे.

वि.हिं.प. संघटन: १) अध्यक्ष २) कोषाध्यक्ष ३) उपाध्यक्ष ४) उपाध्यक्षा (महिला) ५) मंत्री ६) सहमंत्री

कार्यविभाग: १) पूर्णकालिन कार्यकर्ता २) मातृशक्ती ३) दुर्गावाहिनी ४) बजरंग दल ५) विश्व समन्वय ६) विशेष संपर्क ७) विधी निधी ८) न्यास (ट्रस्ट) ९) सत्संग १०) नैतिक मूल्य शिक्षण

सामाजिक पुंज: १) सामाजिक समरसता २) प्रचार-प्रसार ३) धर्मप्रसार ४) गोरक्षा

एवं गोसंवर्धन ५) सेवा

धार्मिक पुंज: १) धर्मचार्य संपर्क २) मंदिर, अर्चक, पुरोहित ३) संस्कृत भाषा प्रसार ४) धर्मयात्रा महासंघ

विश्व हिंदू परिषद भौगोलिक रचना

केंद्रीय / राष्ट्रीय - क्षेत्र - प्रांत - विभाग - जिल्हा - प्रखंड - खंड - उपखंड ग्राम (गाव/वस्ती)

प्रखंड: एक लाख लोकसंख्येच्या भौगोलिक क्षेत्राला प्रखंड म्हणतात.

खंड: दहा हजार लोकसंख्येच्या भौगोलिक क्षेत्राला खंड म्हणतात.

उपखंड: दोन हजार लोकसंख्येच्या भौगोलिक क्षेत्राला उपखंड म्हणतात.

ग्राम: ग्रामीण क्षेत्रातील भौगोलिक दृष्ट्या सर्वात छोटे कार्यक्षेत्र.

शहरी क्षेत्रात उपखंड तर ग्रामीण क्षेत्रात ग्राम.

विश्व हिंदू परिषदेच्या मार्गदर्शक संतांचे युग परिवर्तनकारी उद्बोधन

प्रथम विश्व हिंदू संमेलन १९६६

प्रयागराज येथे सर्व संप्रदायांचे प्रमुख धर्मचार्य व संत यांनी एका मंचावर उपस्थित राहून उद्बोधना केली की 'न हिन्दू पतितो भवेत्' (कोणताही हिन्दू पतित (अस्पृश्य) असूच शकत नाही.)

हिंदू धर्मातून परधर्मात जाणाऱ्या बंधू-भगिनींना थांबविणे व जे काही कारणाने परधर्मात गेले असतील त्यांना स्वधर्मात सन्मानाने परत आणण्याचा प्रयत्न करण्याचा संकल्प या संमेलनात घेण्यात आला.

१९६९ - उडुप्पी (कर्नाटक)

येथील संत संमेलन - मुळातच भारतीय हिंदू संस्कृतीत जे कधीही नव्हते ते भेदभाव, स्पृश्य-अस्पृश्य, उच्च-नीच असे सामाजिक दोष भारतात मोठ्या प्रमाणात दिसत होते. महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे असे स्पष्ट मत होते की, जर भारतातील सर्व संत-महंत-महात्मा यांनी एकत्र येऊन अशी घोषणा केली की, 'हिंदू धर्मशास्त्रात स्पृश्य-अस्पृश्यतेला कोणतेही स्थान नाही', तर हा अभिशाप समाप्त होऊ शकतो. उडुप्पी येथील आयोजित संत संमेलनात भारतातील प्रमुख संतांच्या द्वारे सर्वसंमतीने असा एक प्रस्ताव पारित केला गेला की, ज्याचा मूलमंत्र होता 'हिंदवा सोदरः सर्वे' (सर्व हिंदू बांधव आहेत) संतांच्या या उद्बोधनेने सर्व भारतभर उल्हासाचे वातावरण निर्माण झाले व अस्पृश्यता संपविण्याच्या दृष्टीने एक सार्थक व महत्त्वपूर्ण प्रयत्नांचा प्रारंभ झाला.

मातृशक्ती विभागः

स्थापना: मातृशक्ती हा विश्व हिंदू परिषदेचा कार्यविभाग आहे, विश्व हिंदू परिषदे सारख्या सामाजिक, धार्मिक आणि सांस्कृतिक संघटनेमध्ये कामाच्या दृष्टीने महिलांच्या कार्याकडे विशेष लक्ष दिले गेले, त्यामुळे २० टक्के महिलांनी विस्तृत मंडळात सहभागी व्हावे, असा निर्णय घेण्यात आला. परिषदेच्या विविध युनिटमध्ये महिला प्रतिनिधी ठेवण्याचा निर्णयही घेण्यात आला. त्यामुळे १९७३ मध्ये उदयपूरच्या कार्यकर्ता प्रशिक्षण वर्गानंतर पूर्णवेळ असलेल्या प्रा. मंदाकिनी दाणी यांची अखिल भारतीय मंत्री (महिला विभाग) म्हणून नियुक्ती करण्यात आली. १९७५-७७ पासून त्यांच्या अथक परिश्रम व प्रवास यामुळे प्रांता - प्रांतात महिला विभागाचे कार्य उभे राहिले. याचे फलित म्हणून १९७९ च्या प्रयाग येथील दुसऱ्या जागतिक हिंदू परिषदेला ४०,००० मातृशक्ती उपस्थित होत्या. या परिषदेच्या अध्यक्षस्थानी श्रीमती महादेवी वर्मा जी होत्या.

मातृशक्ती संघटनात्मक वाट चाल

स्थापनेनंतर मातृशक्ती विभागाच्या वाट चालीचा दुसरा कालावधी १९८४ ते १९९४. या कालावधीत महिला विभागाची संघटनात्मक रचना बळकट करण्यासाठी क्षेत्र संयोजिकांची (प्रादेशिक समन्वयकांची) नेमणूक करण्यात आली. केंद्रीय मंत्री असलेल्या माननीय जी. व्ही. हुपरीकरजी यांना महिला विभागाच्या विस्तारासाठी महिला विभाग पालक म्हणून जबाबदारी देण्यात आली. मातृशक्ती विभागाच्या विस्तारासाठी विविध आंचलामध्ये मातृशक्तीचे अभ्यास वर्ग, प्रशिक्षण वर्ग आयोजित करण्यात आले होते. यापैकी बऱ्याच महिला प्रवासी कार्यकर्ता म्हणून बाहेर पडल्या.

दुर्गावाहिनी

स्थापना: विश्व हिंदू परिषद हिंदुस्थानात व जगभरात हिंदू समाजाचे संघटन करते. या संघटनेचा युवतींचा कार्यविभाग म्हणजे दुर्गावाहिनी. १९९० साली श्रीराम जन्मभूमी आंदोलनात तरुणींचा मोठा गट उत्साहाने सामील झाला त्या शक्तीला राष्ट्राच्या मुख्य धारेत जोडण्याकरिता १९९१ साली दुर्गाष्टमीला दुर्गावाहिनीची स्थापना करण्यात आली.

उद्देश

१) हिंदू तरुण युवतींचे संघटन करणे. २) युवतींचा सर्वांगीण विकास करणे, युवतींच्या शारिरीक, मानसिक व बौद्धिक शक्ती जागृत करणे. ३) राष्ट्रासमोर निर्माण झालेल्या समस्यांना समाजासमोर विविध मार्गांनी मांडणे. ४) हिंदू धर्मावर होणाऱ्या आघातांना लोकशाही मार्गाने प्रतिकार करणे. ५) हिंदू समाजाचे सेवा, सुरक्षा व संस्कार या माध्यमातून एकत्रीकरण करणे.

बजरंग दल

बजरंग दलाची स्थापना 8 ऑक्टोबर 1984 रोजी अयोध्येत झाली. जेव्हा "श्री राम जानकी रथयात्रा" अयोध्येहून निघत होती, तेव्हा तत्कालीन सरकारने सुरक्षा देण्यास नकार दिला. त्यावेळी संतांच्या आवाहनावरून विश्व हिंदू परिषदेने यात्रेच्या सुरक्षेची जबाबदारी तिथे उपस्थित असलेल्या तरुणांवर सोपवली. श्रीरामांच्या कार्यासाठी हनुमान नेहमीच उपस्थित राहिले आहेत. त्याचप्रमाणे, आजच्या युगात, बजरंगींचा हा गट श्री रामाच्या कार्यासाठी "बजरंग दल" म्हणून काम करेल. बजरंग दलाची संघटना कोणाविरुद्धही स्थापन झाली नव्हती तर हिंदूंना आव्हान देणाऱ्या समाजकंटकांपासून त्यांचे रक्षण करण्यासाठी होती. त्यावेळी, श्री राम जन्मभूमी चळवळीच्या कामात सक्रिय राहू शकणाऱ्या स्थानिक तरुणांनाच जबाबदारी देण्यात आली होती. संपूर्ण देशातील तरुण राष्ट्र आणि धर्मासाठी काम करण्यास उत्सुक होते; याचा अर्थ ते त्याची वाट पाहत होते. संधी मिळताच, संपूर्ण देशातील देशभक्त तरुण बजरंग दलाच्या रूपात प्रकट झाले.

विशेष संपर्क विभाग:

समाजातील विविध क्षेत्रांमध्ये 'विश्व हिंदू परिषद' कार्यरत आहे. सिद्ध समाजातील विविध घटकांशी संपर्क साधणे हा या कार्याचा अविभाज्य भाग आहे. हिंदूत्वाचा विचार-प्रसार व संपर्क बाबींसाठी निर्माण केलेला हा विशेष संपर्क विभाग आहे. समाजातील विविध श्रेणींतील प्रतिष्ठित व्यक्तींना प्रत्यक्ष संपर्क करून विश्व हिंदू परिषदेसंदर्भातील आपले लक्ष्य, उद्देश, तसेच कार्यक्रम-उपक्रम यांची माहिती देण्यात येते: संपर्कित व्यक्तींचा परिचय करून घेण्यापासून उत्तम संबंध प्रस्थापित करून ते कायमस्वरूपी टिकविण्याचा व त्यांना संघटनेशी जोडून घेण्याचा प्रयास केला जातो. विभागाचे कार्यक्षेत्र म्हणजे प्रामुख्याने समाजातील तीन स्तर 1) प्रशासकीय 2) राजकीय 3) उद्योजक परंतु विहिंपच्या कार्याचा विस्तार झाल्याने आज प्रत्येक स्तरातील अथवा श्रेणीतील व्यक्तींना संपर्क करण्याची योजना कार्यरत झाली आहे. विभागाच्या कार्यात संपर्कित व्यक्तींना केलेल्या संपर्काचा पाठपुरावा करणे, त्यांच्या सूचना अथवा मार्गदर्शन यांचा स्वीकार करणे, विविध सांस्कृतिक व सामाजिक कार्यक्रमास अतिथी म्हणून बोलावणे, चर्चासत्र, संवाद घडवणे इत्यादींचा समावेश आहे. विविध क्षेत्रांतील प्रतिष्ठित व्यक्तींचे एकत्रीकीकरण करून विचारांचे आदानप्रदान केले जाते: तसेच हिंदू समाजासमोरील समस्या कोणत्या आहेत, कोणती आव्हाने आहेत या सर्वांवर मात करण्यासाठी कशा पद्धतीने काळजी घ्यायची याविषयी चर्चा केली जाते. थोडक्यात, समाजातील प्रतिष्ठित व श्रेष्ठ व्यक्तींपर्यंत परिषदेची माहिती पोहोचविणे, त्यांची संघटनेशी जुळणी करणे, समाजातील प्रभावी शक्तींना सकारात्मक करणे व विचारांच्या आधारावर एकमेकांना समजून घेण्याची मानसिकता निर्माण करणे, हा हेतू विशेष संपर्क विभागाचा आहे.

विश्व समन्वय विभाग:

"वसुधैव कुटुंबकम्" व विश्वाचे कल्याण व्हावे अशी कामना करणाऱ्या हिंदू समाजाला आपले वैश्विक दायित्व पूर्ण करण्याच्या दृष्टीने आपल्या जीवनमूल्यांचा प्रचार-प्रसार साऱ्या विश्वात करणे आवश्यक होता. त्याचप्रमाणे पाकिस्तानसारख्या मुस्लीम देशातून हिंदूंचा होणारा अन्याय, अत्याचार व अन्य देशातून हिंदूंना मिळणारी भेदभावाची वागणूक या समस्या जागतिक मंचावर उपस्थित करून या परिस्थितीमध्ये बदल घडवून आणणे अशा प्रयत्नांची आवश्यकता आहे असे हेतू लक्षात घेऊन आज विश्वातील अनेक देशांमध्ये, ज्या देशात हिंदू मोठ्या संख्येने आहेत, अशा देशात विश्व हिंदू परिषद कार्यरत आहे. हा विभाग आपल्या गौरवशाली परंपरेला साजेसे हिंदू समाजाला जोडण्याचे कार्य करण्यात सफल होत आहे. यासाठी अनेक यशस्वी कार्यक्रमांचे आयोजन केले गेले. श्रीलंका, डेन्मार्क, नेदरलँड, सिंगापूर, नेपाळ, ब्रिटन, जर्मनी, अमेरिका, न्यूझीलँड, ऑस्ट्रेलिया, कॅनडा इ. देशांतून जागतिक स्तरावरील संमेलन भरविली गेली व ती यशस्वी झाली. वरील आयामांशिवाय - अर्चक पुरोहित, संस्कृत विभाग, बजरंग दल, दुर्गावाहिनी, मातृशक्ती, सतसंग इ. आयामांच्या माध्यमांतून जीवनातील विभिन्न क्षेत्रांमध्ये हिंदूजीवन मूल्यांवर आधारित व्यवस्था निर्माण करण्यात विश्व हिंदू परिषद यशस्वी ठरली आहे.

सेवा

कोरोना आपद् परिस्थितीत आपण सर्वांनी व समाजातील अनेक संघटनांनी, काही व्यक्तीगत स्तरावर देखील अनेक प्रकारची "नारायण सेवा" केली सेवा हा भारताचा स्वभाव असल्याने हे सर्व होवू शकले. विश्व हिंदू परिषद या संस्थेचा प्रारंभापासूनच 'सेवा' हा प्रधान गुण आहे. असा हा अत्यंत महत्त्वपूर्ण आयाम आहे. ज्याच्या माध्यमातून आपण आपल्या समाजाचा पर्यायाने राष्ट्राचा सर्वांगीण विकास साधू शकू. आज देखील आपल्या समाजात अज्ञान, गरीबी, अंधश्रद्धा, शारीरिक दुर्बलता, दुःख, आत्मविश्वासहिनता, अशा अनेक गोष्टींची कमी आहे या अभावांची पूर्तता करण्यासाठी हा सेवा आयाम आहे जेणेकरून सर्वांना राष्ट्रीय प्रवाहात सहभागी बनवता येईल आपल्या समाजातील या अभावाचा चा लाभ घेत परकीय सेवा माध्यमातून धर्मांतरण करतात. हे दुदैव आहे. आपल्या सेवाकार्यातून धर्मांतरण थांबावे व राष्ट्र सेवा करणारा कार्यकर्ता सेवावस्तीतून प्राप्त व्हावा, समरसतेचा भाव जागावा ही अपेक्षा आहे. सेवाकार्य केवळ आवश्यकतांची पूर्तता करणारे नाहीत तर मनुष्यत्व म्हणजेच स्वाभिमान, आत्मविश्वास, आकांक्षा जागविणारे बनावे. साधन जागविणारे साधक बनावे दान घेणारा हा दान देणारा बनू शकेल का? आज 'सेवा' हेच राष्ट्रीय कर्तव्य निभावण्याचं साधन आहे. करणीय कार्य:

1. प्रत्येक शहर किंवा गावाच्या ठीकाणी अभावग्रस्त, आर्थिक व सामाजिक दृष्टीने दुर्बल घटक यांची वस्ती (सेवावस्ती) निश्चित करावी 2. प्रत्येक जिल्ह्यात ज्याच्या मार्गदर्शनात 'सेवा' आयामाला गती मिळेल असा सेवाप्रमुख जिल्हा व प्रखंड स्तरावर निश्चित करणे 3. टोली निर्माण करणे यात धनसंग्रह, प्रशिक्षण, विस्तार, प्रवास करू शकणारे कार्यकर्ते असावे. 4. प्रत्येक प्रखंडात किमान एक सेवाकार्य असावं असा प्रयत्न व्हावा. सेवाकार्य प्रकार : 1. न्यूनतम खर्चाचे सेवाकार्य जसे बाल संस्कार केंद्र, पाठदान (कोचिंग) केंद्र, बालवाडी, शिवण कला केंद्र, साप्ताहिक निःशुल्क आरोग्य तपासणी केंद्र, रुग्णोपयोगी साहित्य केंद्र, योगकेंद्र, कौटुंबिक सल्ला केंद्र, निःशुल्क न्याय दान केंद्र, ई. 2. रक्त दान शिबिराद्वारे रक्त सूची तयार करणे 3. दुर्गम क्षेत्रात वर्षातून एकदा स्वास्थ शिबिर. (ज्यात विविध प्रकारचे रुग्ण व चिकित्सक राहतील.) 4. धार्मिक कार्यक्रमात (यात्रा, जत्रा) व्यवस्था जसे शुद्ध पाणी, आरोग्य, स्वच्छता, अनुशासन, भोजन, पादत्राणे, रुग्णवाहिका ई. अनेक प्रकार असू शकतील. 5. सेवाप्रकल्प दर्शन योजना बनवणे 6. कार्यक्रमात, बैठकीत सत्संगात सेवाकार्याची माहिती व त्यातून झालेले परिवर्तन सांगणे 7. आपल्या वरिष्ठ कार्यकर्त्यांच्या सेवाकार्याला भेटी घडवून आणणे 8. 'सेवा कार्य' ठीकाणी संघटनेचा फलक असावा, 9. संघटनेच्या या प्रधान गुणाचा सर्वप्रचार माध्यमातून प्रसार व्हावा जेणे करून सर्वांना आपले कार्य सर्वांना कळेल, ते संघटनेशी जुळतील. यासाठी युवा, दुर्गा, मातृशक्ति, सेवानिवृत्त बंधू भगिनी सहभागी होऊ शकतात. अशा सर्वांना त्यांच्या रुचीनुसार जोडणं आवश्यक आहे. त्यांची निश्चित अंतरावर बैठक, आढावा, अडचणी समजून घेत मार्ग काढणे असा उपक्रम चालवता येईल. अनुभव घेत जाऊ सुधारणा होत राहील. त्यातूनच परिणाम दिसेल.

प्रचार-प्रसार

"प्रचार - प्रसार" विभागाचं मोठ्या योगदानामुळेच प्रांतातील सर्व ठीकाणी तात्काळिक व नियमित चालणार्या सेवाकार्याची माहिती समाजा समोर आली त्यामुळे संघटनेवरील समाजाचा विश्वास वाढायला मदत झाली. संघटनेच्या व आपल्या राष्ट्रीय विचारांच्या प्रचारासाठी म्हणजेच हिंदुत्व, राष्ट्रीयत्व, संवैधानिक, स्वाभिमानयुक्त, समन्वय भूमिका, सामाजिक बांधिलकी, बंधुभाव जोपासण्या आपला हा महत्त्वपूर्ण आयाम आहे. हिंदू समाजातील गावा-गावातील चांगले (सकारात्मक) कार्य सर्व दूर पोहचवावे व देश विदेशातील चाललेल्या कार्याची/ घटनांची माहिती शेवटच्या गावातील हिंदू पर्यंत पोहचविण्याची रचना बनावी अशी या प्रचार-प्रसार आयाम कडून अपेक्षा आहे. प्रचार (मिडिया) विभाग या काळात एक महत्त्वपूर्ण जनजीवनाचा अंग बनला आहे. या माध्यमांचा योग्य उपयोग झाल्यास योग्य परिणाम समोर येईल अन्यथा समाज विकृत होण्यास वेळ लागणार नाही. म्हणून गतीने सर्व स्तरावर विचार करणारी टोळी उभी करण्याची विशेष जबाबदारी आहे. करणीय कार्य: 1. प्रांतात टोळी निर्माण करणे ज्यात प्रिंट मिडिया, सोशल मिडिया, न्यु मिडिया, पत्रकार/संपादक संपर्क, पत्रलेखन प्रशिक्षण, वृत्तपत्रासाठी लेखन करणारे (आपल्या दृष्टीने), अभिलेखागार, अन्य वृत्तपत्रातील चांगल्या/वाईट घटनांवर प्रतिक्रिया देणारा समूह निर्माण करणारा, साप्ताहिक/मासिक अंकाचे (जसे

विवेक, हिंदूबोध, पांचजन्य, हिंदू विश्व, सांस्कृतिक वातपित्र आदि) ग्राहक वाढीचा विषयाचा विचार करणारा, प्रकाशन या शिवाय आपल्या आवश्यकता लक्षात घेऊन या विषयांवर विचार करणारी टोळी असावी. 2. विभाग स्तरावर एक प्रमुख असावा. (प्रांत-जिल्हा समन्वयासाठी) 3. जिल्हा स्तरावर प्रमुख व त्याची देखील 5-7 वरील दायित्वानुसार ची टोळी असावी. 4. सोशल मिडिया मध्ये आपले विषय चर्चेसाठी येणं याची सुद्धा एक टोळी बनावी. 5. फेस बुक, ट्युटर, इंस्टाग्राम उपयोग करणाऱ्यांची सूची प्रांतात असावी. याचा सदुपयोग कसा करता येईल याच्या प्रशिक्षणाची व्यवस्था करणे 6. आपल्या प्रांतात वाॅटसेप समूह किती व कोणते आहेत याची प्रांतात सूची असावी. कुठल्या नावाने हे समूह असावे /नसावे? समूहाचे मुल्यांकन करत राहणे. प्रशिक्षण करणे व यावर नियंत्रण असणे पण आवश्यक आहे. 7. आपल्या विरोधी समूहाचे अध्ययन करणे. त्याचं उत्तर शोधणे कंटेन्ट जनरेशन करणे या विषयाची टोळी बनविणे. 8. सर्व घटनांवर नजर ठेवून योग्य वेळी योग्य उत्तर त्वरित देणारी प्रत्येक जिल्ह्यात एक टोळी रचना (प्रचार माध्यमातून) उभी करणे. 9. हिंदू समाजातील दोषांना मोठं करून सांगणारं षडयंत्र समजणे व ते संपविणे व हिंदू समाजाची प्रतिमा उंचविण्याचं कार्य आपलं आहे याला गती देणे. 10. आपल्या बातम्या सतत वृत्तपत्रात येत राहतील (सेवा, सुरक्षा, अन्याय, शोषणाचा विरोध करणारं, न्याय मिळवून देणारं, जयंती, स्मृतिदिन, पर्व, उत्सव संबंधी ई.) असा प्रयत्न ठेवणे 11. आपल्या कार्यक्रमा संबंधी वृत्तपत्रात महत्वाचे 2/4 कार्यकर्तांचीच नावं यावीत. यात नाराजी होण्याची संभावना असते. त्यामुळे विशेष काळजी घेत कार्यकर्त्यांची समज वाढविण्याची आवश्यकता असते. 12. विश्व हिंदू परिषदेच्या विचारांचे मासिक 'हिंदू विश्व' (हिंदी), 'हिंदू बोध' (मराठी) हे आपल्या कार्यकर्ते व समाजातील opinion makers पर्यंत पोहचेल (ग्राहक बनावीत, वाढावीत) अशी रचना बनविण्याची आवश्यकता आहे. 13. केंद्राची साईट vhp.org अवलोकन करणे, अपडेट करणे. काही विषय सब्सक्राईब करणे, या विषयी जागरण करणे.. 14. व्यक्तीचा नाही तर विश्व हिंदू परिषद व विचारधारा समाजासमोर आणण्याचा प्रयत्न आपल्या आयामाद्वारे करणे हे आपले कार्य आहे.

धर्मप्रसार

विश्व हिंदू परिषद ची स्थापना ही मुळात धर्मप्रसारासाठी झाली आहे. हिंदू समाजात होत असलेले धर्मांतरण ही ज्वलंत समस्या आहे याची जाणीव भारतातील सर्व शंकराचार्य, संत, धर्माचार्य, समाज सुधारक, राष्ट्राप्रति संवेदनशील अशा सर्वांच्या चिंतेचा विषय बनला होता. या धर्मांतरण साठी कोण जबाबदार? ईसाई, मुस्लिम की हिंदु ? ही परिस्थिती का बनली ? यावर उपाय काय? यापूर्वी स्वामी विद्यारण्य, स्वामी विवेकानंद, छत्रपती शिवाजी महाराज, स्वातंत्र्यवीर सावरकर, गाडगे महाराज अशा अनेक महानुभावांनी हिंदु समाजात होत असलेल्या धर्मांतरणाला थांबविण्यासाठी सतत प्रयत्न केला. असे धर्मांतरण होऊ नये म्हणुन विश्व हिंदु परिषद ची स्थापना करण्यात आली. हे कार्य धर्मप्रसार आयामा अंतर्गत केल्या जाते. मतांतरणाला थांबविणे व धर्मांतरीत व्यक्तीला पुन्हा हिंदू धर्माच्या मुळ धारेत आणणे (घरवापसी) हेच धर्मप्रसार आयामा अंतर्गत कार्य अपेक्षित आहे. या योजनेची पाच सुत्र खालील प्रमाणे हिंदू संस्काराचे दृढीकरण - हिंदू नात्याने पक्केपणा (कट्टरता) - प्रत्येक हिंदूत संस्कार इतके प्रखर व्हावेत की मरण स्विकारू पण धर्म सोडणार नाही हा भाव मनात ठेवून जागृततेने व स्थिर बुद्धी ने कार्य करणारा बनावे. 2. धर्मांतरण थांबविणे- सेवा, संस्कार, पवित्र भाव जागरण व नितिमत्ते च्या आधारे हिंदुधर्माची श्रेष्ठता समजावत विधर्मी च्या द्वारे होणारे छळ, कपट, आमिष, स्वार्थ, दबाव, आतंक द्वारे होणारे धर्मांतरण थांबवणे 3 परावर्तन करणे (पुन्हा आपल्या धर्मात समाविष्ट करणे)- जे धर्मांतरीत झालेत त्यांना आपल्या हिंदू पूर्वजांविषयी गौरव, श्रेष्ठता, श्रेष्ठ परंपरा अनुभूती लक्षात आणुन देणे. सेवा सद्भावना, सहकार्य, निती निपूणता, समजावुन सांगुन त्यांना मुळ प्रवाहात सामील करणे. 4. धर्मसंस्कार जागरण व प्रशिक्षण, सेवा करणे (स्वावलंबन)- धर्मग्रंथ, महापुरुषांचे जीवन चरित्र वाचन, कथा-प्रवचन, भजन, किर्तन, पर्व- सण, संतांचे प्रवचन ई. कार्यक्रमाच्या माध्यमातून हिंदू संस्कारांचे जागरण करणे ज्यामुळे हिंदू धर्माच्या श्रेष्ठते प्रति हार्दिक निष्ठा व आपसातील प्रेम जागृत करणे. 5. सामाजिक सुरक्षा व समरसता- विधर्मी च्या आक्रमणा मुळे बदललेल्या व्यक्तीचे व समूहाचे रक्षण करणे, आजारपणात, अडचणीत मदत करणे. मनातील भेद दूर करून समरसतेचे वातावरण स्थापित करणे. करणीय कार्य: 1. प्रांत, जिल्हा, प्रखंड/नगर स्तरावर समिती बनविणे 2. सर्वेक्षण करणे ज्यात भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक दृष्टीकोनातून व्हावे तसेच धर्मांतरण घडवून आणणारी अथवा मदत करणारी संस्था, संघटन, व्यक्ती ची माहिती

एकत्रीत करणे.3. संवेदनशील क्षेत्र व वस्तीत प्रवास करून 25 गावांचे निवड करून 5 गावांचे एक शक्तिकेंद्र बनवावे.4. त्या ठिकाणी किर्तन व भजनी मंडळ तयार करणे.5. लहान मुलांसाठी संस्कार केंद्र सुरू करणे 6. घरावर हिंदू प्रतिक (चिन्ह) अंकीत करणे. घरात देवी देवतांचे चित्र लावणे.7. सामुहिक पुजा स्थान किंवा मंदिर उभे करणे 8. वर्षात दोन सण सर्व समाज घटकांना सोबत घेऊन करणे 9. समाजातील भेदभाव संपवून समरसतेचे वातावरण बनविणे 10. धर्मांतरणाचा धोका समाजाच्या लक्षात आणून देणे. 11. जो समाज धर्मांतरीत झाला त्यांच्यात आपल्या पूर्वजां विषयी गौरवानुभूती करून देणे.12. प्रत्येक ठिकाणचे सर्व जाती बिरादरीतील प्रतिष्ठित, प्रवचनकार, उद्योजक, प्रशासकीय अधिकारी यांचे सहकार्य घेणे 13. प्रांत समितीत संत (सर्वामध्ये मिसळणारे), दोन महिला (संपर्क करू शकणाऱ्या), सेवानिवृत्त न्यायाधीश किंवा पोलीस अधिकारी, बजरंग दलातील सुरक्षा प्रमुख, व्यापारी (धनसंग्रहासाठी), वकील, ज्या समाजात काम करायचे आहे त्यातील प्रभावी नाव असावे.14. धर्मांतरण ज्या समाजात होते त्या समाजातील प्रभावी व्यक्ती आपल्या सोबत घेणे आवश्यक.

गोरक्षा एवं गौसंवर्धन

विश्व हिंदू परिषद ची स्थापनेच्या अनेक मुळ उद्देशांपैकी 'गोरक्षण' एक प्रारंभापासूनच आहे. "गोमाता या हिंदूच्या मानबिंदू रक्षण करणे आमचं राष्ट्रीय कर्तव्य आहे 'गोमाता' हे आम्हा भारतीयांचा आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक आधार आहे. आज देखील समाजात हे महत्त्व लक्षात आणून देण्यासाठी व ते अधिक वाढविण्यासाठी आपला हा "गोरक्षा- गौसंवर्धन" आयाम आहे. 'गाय विकुच नये, ती शेवटपर्यंत घरीच रहावी. तिचं मरण आपल्याच गोठ्यात व्हावं' थोड्या आर्थिक लालचेपोटी रक्त मांस विकुच नये हा भाव जागविण्यासाठी जे करता येईल ते या आयामा अंतर्गत करण्याची अपेक्षा आहे. गायीच्या सर्व विषयांवर, अनेक गोभक्तांची रुची लक्षात घेता त्या विषयांशी आपण जोडू शकतो. कारण गोभक्त गावागावात आहेत. करणीय कार्यः1. प्रत्येक जिल्ह्यात गोरक्षा प्रमुख, प्रखंड गोरक्षा प्रमुख ठरविण्यासाठी जिल्हा मंत्री, सहमंत्री यांच्याशी वार्ता करून नावं निश्चित व्हावी. 2. प्रांत स्तरावर टोली असावी ज्यात प्रमुख सहप्रमुखासोबत जैविक कृषी जाणकार, नस्ल सुधार जाणकार, गोउत्पाद निर्माण तज्ञ, गोउत्पाद विक्री व्यवस्था जाणकार, गोवंश कायदा जाणकार, सेवानिवृत्त पोलीस अधिकारी, गोशाला संपर्क कार्यकर्ता, बजरंग दल गोरक्षा प्रमुख, जनजागृती व्यवस्थापक ई. असावेत. चार प्रकारच्या संस्था द्वारा कार्यक्रम चालतील. अ) भारतीय गोवंश रक्षण संवर्धन परिषद (द्वारा आत्मनिर्भर गोशाला) रचनात्मक कार्य, नस्ल ब) गोवंश हत्या एवं मांस निर्यात निरोध समितीक) राष्ट्रीय गोरक्षा आंदोलन समिती (बेसहारा गौ को सहारा)ड) गोविज्ञान परिक्षा 3. जनजागृती साठी, गोविज्ञान परिक्षा, गोपूजन, गोकथा, गोशाला भेट, गो प्रदर्शनी ज्यात उत्पादनातील वाढ, गो हत्येचे घृणास्पद कृत्य, धार्मिक महत्त्व, सामाजिक महत्त्व, आर्थिक महत्त्व दर्शविणारी असावी. 4. घराघरात गोउत्पाद वापर वाढविण्यासाठी जसे धुपबत्ती, मच्छर अगरबत्ती, साबण, गोनाईल, गोमूत्र, अर्क, अग्निहोत्रा साठी गौरी ई. प्रयत्न करणे 5. गोरक्षा चौकी कार्यपध्दती व कायदा याचं प्रशिक्षण. (पोलीस ठाण्यात सूचना करणे, वाहन क्र. चालक? मालक नाव? कुठे? कुठून, कशासाठी? ह्या, अशा पद्धतीचे प्रशिक्षण आवश्यक आहे. आपल्या प्रांतातील गोवंश वाहतुकीचा मार्ग कुठला आहे? कुठे अधिक लक्ष ठेवण्याची गरज आहे? ह्या सर्व गोष्टींची रचना लागणे आवश्यक आहे. ह्याची फाईल, रजिस्टर असल्यास पुढील काळासाठी उपयुक्त राहील. गोरक्षण हा विषय शेतकऱ्यांचा बनाव.

समरसता

नमस्कार, सामाजिक मानसिक भेदाभेद संपविण्यासाठीच विश्व हिंदू परिषद हे आपलं संघटन प्रारंभ झालं आहे. संचित आणि वंचित असा भाव सर्व समाजात थोडाफार असतोच परंतु हा भाव भेदाभेदात रुपांतरित होऊ नये अन्यथा संघटीत समाज व राष्ट्राच्या एकात्मतेला धोका निर्माण होऊ शकतो. आमचं रक्त एक आहे. बंधुता हा आमचा आधार आहे हेच आमचं नातं आहे. हे समाजात असलेली कुरीती संपविण्यासाठी म्हणजेच अस्पृश्यतेच्या समाप्तीसाठी 'आपण व आपलं संगठन आहे. आम्ही सर्व हिंदू आहोत, बंधुभावाच आमचं नातं आहे. आमच्यात कोणी ही पतित, लाचार नाही, आम्ही सर्व स्वाभिमानी आहोत, आम्ही समान आहोत. "हिंदू रक्षा" हाच आमचा संकल्प आहे. त्यासाठीच हा "समरसता" आयाम आहे.

समरसते शिवाय संगठन नाही, संगठने शिवाय राष्ट्रोज्ज्वती नाही. असं मुलभुत कार्य आपल्याद्वारा होत आहे. समाजातील सर्वांना न्याय, सन्मान मिळावा, जातीच्या आधारावर व्यवहार बदलतो हा मोठा दोष आपल्या समाजात अनेक वर्षांपासून आहे. अनेक महापुरुषांनी याच कामासाठी जीवन खपविले. तेच काम आम्हा द्वारे होणार आहे. यात येणार्या अडचणी व त्याचं व्यवहारीक निदान आपल्या सततच्या प्रयत्नातून मिळणार आहे. कदाचित वेळ लागू शकेल. करणीय कार्यः 1. प्रांत स्तरावर टोली ज्यात संयोजका सोबत, युवा, महिला, अनुसूचित जाती आणि जनजाती, साहित्य क्षेत्रातील सर्व समाजातील या विषयाची जाणिव असणारा कार्यकर्ता ई.(आवश्यकतेनुसार) 2. अशीच टोली जिल्हा स्तरावर सुद्धा बनू शकेल. 3. समरसता विषयावर जिल्हादर: समरसता सम्मेलन शसंगोष्ठी, यज्ञ, कवी सम्मेलन, निबंध स्पर्धा, सहभोज, महापुरुषांची जयंती ई. कार्यक्रमांचे आयोजन करणे. 4. अनुसूचित जाती आणि जनजाती समाजातील बंधुशी सतत संपर्क. त्यांना दायित्व देणं (मंत्रीना सूचविणं) ह्या सेवाकार्यदरम्यान बरेच बंधू संपर्कित आले असणार. चर्मकार, मातंग, महार, बौद्ध 5. सर्वांना संधी देणं, सहाय्य करणं. 6. आर्थिक परिस्थितीत मुलांच्या शिक्षणासाठी, लग्न कार्यात मदत करणं. 7. तथाकथित सवर्ण हिंदूंनी अशा वस्तीत जाणं व त्यांना देखील आपल्या घरी बोलावणं. (सण, उत्सव, वाढदिवस, लग्न जयंती निमित्ताने) 8. सणांला ज्यांच्या मुळे जीवनात आनंद मिळतो असे सर्व जसे पेपर वाटणारा, भांडी घासणारी, केशकर्तन करणारा (मोठी सूची बनूनी शकेल) यांना घरी अनौपचारिक बोलावून संगत (सत्संग) - पंगत (प्रसादी) होऊ शकेल. 9. विविध समित्यांमध्ये (संघटन, शाळा, मंदिर, गावसमिती ई.) सर्व जातींचा समावेश करणं. 10. निती निधरण - निर्णय समितीत सर्व समाज प्रतिनिधी सहभागी बनवणं ही दृष्टी ठेवून काम करण्याची आवश्यकता आहे. या साठी आपल्या घरापासून सर्व घरांपर्यंत सर्वांचं मन बनविण्याची आवश्यकता आहे. त्या साठी सर्वदूर ह्या विषयाच्या आवश्यकतेवर चर्चा करणं महत्वाचे आहे. केवळ करुणेची नाही तर संवेदनेची आवश्यकता आहे. ह्या विषयाची आवड (अस्पृश्यता निवारण) असणारे यांना आपल्या टोळीत जोडता येईल. शुद्ध अंतःकरणाने, उग्र न होता सातत्याने, संयमाने करायच हे काम आहे. तशी मनःस्थिती असणारा कार्यकर्ता अधिक उपयुक्त ठरेल असे वाटते. संघ/विहिंण चे लोकं चांगले आहेत पण आपले नाही जाणवत अशी चर्चा आजही समाजात होते. कृत्रिम गोष्टींच्या, कार्यक्रमाच्या बाहेर यावे लागणार आहे. केवळ सहभोज नाही तर सहज भोज व्हावे. निर्णय प्रक्रियेत सहभाग वाढविणे, समाज स्वावलंबी व आत्मनिर्भर बनविण्यासाठी या आयामाची आवश्यकता आहे. यासाठी कार्यकर्ता व कार्यक्षेत्र निश्चित करून कामाची योजना बनवता येईल. नियमित प्रवासात व्यक्तीगत भेटी, बैठक व्हावी.

धर्माचार्यसंपर्क

हिन्दु समाजातील विकृती दूर करण्यासाठी (निर्दोष समाज निर्मितीसाठी) म्हणजेच धर्मांतरण थांबविण्यासाठी तसेच समरसता स्थापित करण्या साठी या आयामाचं विशेष महत्त्व आहे. आपल्या प्रवासात सर्व समाजातील बंधुशी संपर्क, आत्मीय संबंध निर्माण करून त्याला आपलंस करणं हे अत्यंत महत्वाचं आहे तेव्हाच ह्या समस्येवर आपण मात करू शकु हे आपण जाणतोच. करणीय कार्या आपल्या योजनेतून प्रवास करू शकणार्या संतांची सूची बनविणे. संत सूची - परंपरेनुसार चालत असणारे, समाजाच्या मान्यतेवर चालणारे, सामान्य वेश धारण करणारे संन्यासी, कथाकार/प्रवचनकार असणाऱ्यांमध्ये 45+ वय असणारे व त्या पेक्षा कमी वयाचे तसेच त्यांच्या आवडीच्या विषयानुसार बनवता येईल. 2. ज्या ठिकाणी प्रवासाची आवश्यकता आहे म्हणजेच संवेदनशील क्षेत्र (धर्मांतरण होते ते) असे प्रखंड व गावं निश्चित करणे. 3. प्रवासाचा कालावधी निश्चित करणे. 4. प्रवासापूर्वी त्या क्षेत्राची माहिती संकलित करणे. 5. ज्या समाजात धर्मांतरण होते त्या समाजातील प्रमुखांच्या घरी संपर्क करणे. 6. प्रत्येक वेळी आपल्या मार्गदर्शनासोबत भेट व संवाद होणं देखील आवश्यक आहे. 7. कुठल्या क्षेत्रात कुठल्या संताची किंवा देवतांची मान्यता आहे त्याला अनुसरून योजना बनावी. 8. प्रवासी संताना आवश्यक (संघटनेतील विषयांची अद्यतन माहिती, पुस्तक उपलब्ध करून देणे) आहे. 9. पू संतांच्या अनुभवातील काही महत्वपूर्ण सूचना प्राप्त करून त्याचा विचार व्हावा. 10. वर्षातून किमान दोन वेळा पू संतांची बैठक व्हावी (ज्यात अनुभव कथन होऊ शकेल) 11. प्रवासातील स्थायी विषय बिंदु: समरसता धर्मप्रसार कुटुंब प्रबोधन स्वदेशीसत्संग सेवा मंदिर मठ व्यवस्थित करणं गोरक्षण गौसंवर्धन सज्जन शक्ति सक्रीयता व्यसन मुक्तीनारी शक्ति जागरण हिंदु जीवनमुल्यांचे संरक्षण संवर्धन संस्कार केंद्र देशभक्ती धर्मानिष्ठता अनुशासन (व्यक्तीगत व

पसामाजिक)चारित्र्य निर्माण ध्येयनिष्ठताया शिवाय विषय असु शकतील. संतांच्या संपर्कात असणाऱ्यांची 5-7 कार्यकर्त्यांची टोळी बनून या विषयाला गती देण्याची आवश्यकता आहे.

मंदिर अर्चक-पुरोहित विभाग

हा विश्व हिंदू परिषद मध्ये अत्यंत महत्त्वपूर्ण आयाम आहे. मंदिर हे हिंदू समाजाचे अध्यात्मिक, सामाजिक, धार्मिक, आर्थिक, मानसिक असे आधार केंद्र आहे. ही केंद्र कशी आदर्श बनवता येतील? असा विचार या आयामाद्वारे व्हावा. 1. मंदिर स्वच्छ व सुंदर व सुरक्षित असावी, 2. मंदिरात दर्शनार्थी वाढावेत, 3. आरती ला अधिक संख्या रहावी, 4. संपूर्ण समाज (सर्व जाती बिरादरी) मंदिर कार्यक्रमात सहभागी व्हावा, 5. सर्व समाज समावेशक समिती असावी, 6. मंदिरात प्राथमिक सुविधा असाव्यात, 7. मंदिरा द्वारे सेवाकार्य व्हावेत, 8. फसवणूक होऊ नये, 9. मंदिर या पवित्र स्थानी व त्यासंबंधी विवाद होऊ नये, 10. पवित्रता, श्रद्धा वाढत रहावी असे मंदिर आपल्या विचारांचे वाहक बनू शकतात का? सामाजिक दृष्टी देणारे मठ - मंदिर बनावे म्हणून हा आयाम सुरू केला आहे. आम्हा सर्वांमुळे याला गती मिळावी अशी अपेक्षा आहे. करणीय कार्य: 1. प्रांत टोळी निर्माण करणे 2. जिल्हा प्रमुख व टोळी निश्चिती करणे 3. सूची बनविणे (5 प्रकारची) अ- प्राचीन मंदिर, मठब- सक्षम व समर्थ मंदिर (आर्थिक दृष्ट्या) क- आपल्याला अनुकूल मंदिर ड- शासनद्वारा अधिग्रहीत मंदिर ई- उपेक्षित मंदिर (सेवा वस्तीतील, संवेदनशील वस्तीतील) 4. साप्ताहिक किंवा पाक्षिक संपर्क रचना उभी करणे 5. जागरण हेतु उपक्रम करणे जसे महाआरती, यज्ञ, अनुष्ठान, जप तप, चालीसा पठण, आवर्तने ई 6. कथा - प्रवचनाची योजना बनविणे. 7. संस्कार वर्ग, संस्कृत संभाषण वर्ग चालविणे (लहान मुलांवर हिंदू संस्कार व्हावेत) 8. आपल्या वरिष्ठ कार्यकर्त्यांच्या प्रवासात मंदिर न्यासी भेट - बैठक घडवून आणणे. 9. मंदिराद्वारे सेवा कार्य प्रारंभ करणे (आरोग्य, शिक्षण, स्वावलंबनाचे प्रशिक्षण विषयक) 10. समाजातील या मंदिर विषयातील रुची असणारे यांचा शोध घेऊन त्यांना काम सोपविणे, सक्रीय करणे. 11. कामाचा आढावा घेण्यासाठी नियमित बैठक करणे. 12. मंदिराचे शासकीय अधिग्रहणातून मुक्त करण्यासाठी आंदोलन करणे. 13. मंदिराच्या समस्यांचा व निराकरणाचा विचार करणे. 14. मंदिरात सेवा (स्वच्छता) व विशेष कार्यक्रमात व्यवस्थात्मक सेवा कार्य करणे. 15. आदर्श मंदिर उभे करणे. विशेष सूचना- विवादित विषयांमुळे आपल्या कामात बाधा येणार नाही याची काळजी घेणे आवश्यक आहे.

अर्चक-पुरोहित 1. या विषयाची आवड असणारे, अशी 5-6 संख्येची ची प्रांत/जिल्हा/प्रखंड स्तरावर टोळी बनावी. 2. मंदिर आहेत पण पुजारी नाहीत, पुजारी आहेत पण मंदिर नाही अस सुद्धा असु शकेल. अशी मंदिर, पुजारी सूची बनवणे. पुजारी विहिने मंदिराला पुजारी जोडणे, नियुक्त करणे. 3. पुजारींच्या पूजा प्रशिक्षणाची व्यवस्था उभी करणे. 4. पूजेचे प्रशिक्षण करणारे व प्रशिक्षण घेणारे यांची सूची बनवणे 5. सर्व समाजातील बंधू व भगिनी पूजा विधी सांगण्याचे अधिकारी आहेत हे लक्षात घेता सर्व समाजातील बंधूंना प्रोत्साहन मिळावे 6. पूजा सर्व समाजात व सर्व प्रसंगी होत असते ती व्यवस्थित, समाधान देऊन जाणारी, श्रद्धा वाढविणारी असावी असे प्रशिक्षण व्हावे. विशेषतः पुरोहित अनुसूचित जाती च्या बंधूंचे घरी पूजा सांगण्यासाठी जाणे, भोजन करणे, संताचा प्रवास करवून घेणे. 7. राष्ट्रीय एकता व सामाजिक समरसता दृष्टीकोन ठेवून पूजेची वैज्ञानिकता, मंत्र, श्लोक याचा अर्थ समजावून सांगणे. पूजापद्धती चं शास्त्रीय कारण लक्षात आणून देणे आवश्यक आहे. 8. अर्चक-पुरोहित संस्कार-संस्कृतीचे संरक्षण करतात. भावी पिढीत श्रद्धा निर्माण करतात म्हणून योग्य पुरोहित मिळावे, तशी प्रशिक्षण व्यवस्था उभी व्हावी. 9. धार्मिक स्थळावर फसवणूक, अयोग्य वर्तन, अपवित्रता यामुळे कधी कधी भावना दुखावल्या जातात योग्य पद्धतीने कार्य करणार्यांना प्रोत्साहन मिळावे म्हणून अर्चक-पुरोहित अभिनंदनाच्या कार्यक्रमातून योग्य दिशेने या आयामाची वाटचाल राहू शकेल 10. वेद पाठशाळांना संरक्षण, प्रोत्साहन देणे 11. चांगल्या पुरोहितांना विदेशात देखील मागणी आहे ती पूर्ण करणे. 12. महिला पुरोहित समुह तयार करणे त्यांना प्रोत्साहन देणे त्यांना कार्यक्रम देणे. 13. तज्ञांचे मार्गदर्शन संगोष्ठी च्या माध्यमातून करणे. 14. प्रांत व विभाग स्तरावर वर्षातून 2/3 वेळा कामाची समीक्षा हेतु कार्यकर्ता बैठक व किमान 2 वेळा प्रशिक्षण वर्ग व्हावेत. बाकी आपल्या प्रतिभेच्या व कुशलतेच्या आधारावर आपला आयाम व्यापक होईल.

धर्मयात्रा महासंघ

"धर्मयात्रा" हा विषय तसा विश्व हिंदू परिषदेच्या स्थापना पूर्वीपासूनचा आहे. आपल्या हिंदू समाजात यात्रा फार पुर्वी पासून होत राहिल्या आहेत. रथ यात्रा, कावड यात्रा, अमरनाथ यात्रा, वारी अशा सर्वच प्रांतात वेगवेगळ्या यात्रा समाजाद्वारेच अनेक वर्षांपासून निघत आहेत. अशा यात्रा मधुनच जन जागरण मोठ्या प्रमाणावर होत असते व यातूनच जीवना कडे बघण्याची अध्यात्मिक दृष्टी समाज प्राप्त करीत आला आहे. विहिंप च्या प्रेरणेतून देशभरात काही यात्रा संपन्न झाल्यात, काही निरंतर सुरू आहेत. जसे...1982 - तमिळनाडु ज्ञान रथम् यात्रा (भगवान मुरुगन) 18 महिन्याची 20825 km ची 900 गावांना जोडणारी. 1983 - केरळ धर्मयात्रा (धर्मचार्य द्वारा) 1983 - प्रथम एकात्मता यज्ञ यात्रा 1983 - पशुपति रथ यात्रा (काठमांडू - रामेश्वर), महादेव रथयात्रा (हरिद्वार- कन्याकुमारी), कपिल रथ यात्रा (गंगासागर-सोमनाथ) 1984 - श्रीराम जानकी रथ यात्रा (सीता मढी- अयोध्या), ज्ञान रथ यात्रा (बिहार), सत्य रथयात्रा (आंध्रप्रदेश), भागवत रथ यात्रा (असम) 1985 - जगन्नाथ रथ यात्रा (गुजरात), धर्म जागरण यात्रा (हरियाणा). या धर्मयात्रा जन जागरणसाठी असतात, या यात्रेच्या निमित्ताने जन संपर्क, जनसंपर्काच्या माध्यमातून विचार प्रबोधन व जनजागरण व त्यातूनच एकात्म अखंड समाज निर्माण होण्यास मदत होते. नेपाळ- भारत संबंध यात्रेमुळेच सुदृढ झालेत राष्ट्राचा सांस्कृतिक स्वाभिमान जागविण्यासाठी, धर्मप्रति आस्था निर्माण करण्यासाठी अशा यात्रा हा "कणा" आहे हे सिद्ध झालं आहे. अशा कार्यक्रमातून संघटनेला नवीन कार्यकर्ते देखील प्राप्त होतात, संघटनेला उर्जा प्राप्त होते. आपलं लक्ष्य : 1. आज अनेक यात्रा ज्या बंद पडल्यात त्या पुन्हा सुरू करणे. 2. ज्या ठिकाणी यात्रा प्रारंभ करण्याची आवश्यकता आहे त्या ठिकाणी सुरू करणे. (विशेषतः जनजाती, मागास, दुर्गम, दुर्लक्षित क्षेत्रात) 3. प्रशासनाला सहयोग करत ज्या यात्रा सुरू आहेत त्या अधिक व्यवस्थित, सुरक्षित, सुंदर, प्रभावी, दोषमुक्त, सर्व समावेशक करण्याचा प्रयत्न करणे. करणीय कार्य: 1. या विषयाला समजाणार्या कार्यकर्त्यांची प्रांतात टोळी बनविणे. (एका विभागातून एक अशी 5-6 जणांची) 2. सुरू असणार्या यात्रा, बंद पडलेल्या यात्रा, सुरू करण्याच्या यात्रा यांची सूची बनविणे. 3. या विषयात रस घेणारे (समाज बांधव) यांची सूची बनविणे 4. यात्रेत येणार्या व्यवस्था जसे भोजन, निवास, पाणी, स्वच्छता, चिकित्सा, समन्वय, सुरक्षा या अशा अनेक विषयाच्या जाणकारांची सूची तयार करणे. 5. ज्या यात्रा सुरू आहेत त्यात सहभागी होऊन अनुभवणे. योग्य व्यक्तींचा परिचय करून घेणे. शिकणे. 6. यात्रेच्या पुरेशा अगोदर बैठक घेणे. 7. मार्गातील गावांची सूची बनवून त्यांच्यातील नेतृत्व शोधणे. गावाचा सहभाग, भूमिका निश्चित करणे. 8. यात्रेत मान्यवरांचा सहभाग घडवून आणणे. 9. यात्रेची संख्या वाढविणे. 10. यात्रेत अनुशासन राहिल असा प्रयत्न करणे. 11. यात्रेत जैन, बौद्ध, शीख, महानुभाव, कबीरपंथी, जनजाती, लिंगायत, अशा सर्वमत, पंथ, संप्रदाय याचा व यांच्या प्रमुखांचा सहभाग वाढविणे. 12. यात्रेत सांस्कृतिक कार्यक्रम, समाज प्रबोधनातून एकच विचार यावा. निदोष हिंदू समाज, एकात्म, समरस हिंदू समाज, स्वाभिमानांनी हिंदू समाज, संगठीत हिंदू समाज, अनुशासित हिंदू समाज, राष्ट्र भक्त हिंदू समाज, श्रेष्ठ हिंदू समाज निर्माण. बाकी आपल्या प्रतिभाव कुशलतेच्या आधारावर हा "धर्मयात्रा" आयाम व्यापक, प्रभावी बनवता येऊ शकतो.

संस्कृत

"संस्कृत" भाषा ही भारतीय संस्कृतीची वाहिनी आहे. हिंदू समाजाची एकता जगभरात सुदृढ करण्यासाठी देश विदेशात संस्कृत च्या शिकण्या-शिकविण्याची व्यवस्था केली जावी जेणेकरून संपूर्ण विश्व आपल्या सांस्कृतिक ज्ञानाचा लाभ घेऊ शकेल या उद्देशाने हा विश्व हिंदू परिषदेचा 'संस्कृत' एक आयाम आहे. करणीय कार्य: 1. प्रांत/जिल्हा स्तरावर एक टोळी (5-6) गठित करणे. 2. संस्कृत विषयाची आवड असणारे बंधू-भगिनी ची यादी बनवता येईल. 3. शाळेच्या माध्यमातून शिक्षक - विद्यार्थी प्राप्त होऊ शकतील. 4. प्रत्येक प्रखंडात संस्कृत संभाषण वर्गाची योजना करणे. (मंदिर केंद्र असु शकेल) कालावधी महिन्यातील एक सप्ताह भर प्रतिदिन 2 तासा साठी 5. संस्कृत अध्ययन केंद्र सुरू करणे त्या साठी मंदिरांची मदत घेता येईल. 6. गीता अभ्यास वर्ग घेणे. 7. संस्कृत परिक्षेत सहभाग वाढविणे. 8. संस्कृत शी जुळलेल्या व्यक्ती व परिवाराशी संपर्क ठेवणे 9. कार्याचा आढावा घेण्यासाठी मासिक बैठक करणे.

बजरंग दल साप्ताहिक मिलन संकल्पना

(शारीरिक 20%, बौद्धिक 80)उद्देश्य: कार्यकर्ता निर्माण (अनुशासन, संघटन कौशल्य) सेवा, संस्कार, सुरक्षा हेतु समाज जागरण (संघटनात्मक), नियमित निश्चित दिवशी,वेळी, स्थानी, पद्धतीने सामान्य कार्यकर्ता एकत्रीत यावा.टोली: प्रमुख (नई भरती व डायरी लिखना), प्रबंधक(व्यवस्था), संस्कार प्रमुख (बौद्धिक), बलवृद्धी प्रमुख(शारीरिक), पालक अधिकारी (जिल्हा, विभाग प्रांत कार्यकर्ता)स्थान: मंदिर, मैदान, प्रशिक्षण योग्य स्थानअपेक्षित: सभी युवा (नये व पुराने)कालावधी: 60-75 मिनिट पुर्वतयारी: प्रतिमा स्थापन (भारतमाता, श्रीराम पंचायतन, हनुमानजी), दीप प्रज्वलन, बैठक व्यवस्था, बैनर, फुल माला, कार्यक्रम: दीप प्रज्वलन, पूजनॐ कार, एकात्मता मंत्र, विजय मंत्र, हनुमान चालिसा/मारुती स्तोत्र, खेल/व्यायाम,नामसंकीर्तन (धून),भजन 2, देशभक्ती गीत, वक्ता परिचय, उद्बोधन (20मि), आगामी कार्यक्रम जानकारी, बजरंग दल प्रार्थना, आरती, मंत्र पुष्पांजली,पंचश्लोक,जयघोषप्रसाद अपेक्षा- एक साप्ताहिक मिलनाद्वारा - एक सेवाकार्य करणे.बैठकीत सा मिलनाची विचारपुस करणे आवश्यक गटरचना द्वारा संदेश व्यवस्था बनविणे आवश्यक

विश्वहिंदू परिषदेचे वार्षिक कार्यक्रम प्रत्येक प्रखंडात घ्यावेत

1. रामोत्सव- चैत्र शुद्ध नवमी (एप्रिल) 2. वर्धापन दिन- श्रावण कृष्ण अष्टमी (ऑगस्ट) 3. दुर्गाष्टमी- अश्विन शुद्ध अष्टमी (ऑक्टोबर) 4. गोपाष्टमी- कार्तिक शुद्ध अष्टमी (नोव्हेंबर) 5. शौर्य दिन- मार्गशीर्ष शुद्ध एकादशी (मोक्षदा एकादशी) गीता जयंती (डिसेंबर) 6. बलिदान दिन- स्वामी श्रद्धानंद पुण्यतिथी - 23 डिसेंबर 7. समरसता दिन- पौष शुद्ध प्रतिपदा, मकर संक्रांत (जानेवारी) धर्मरक्षा निधि- वर्ष मे 1 बार हितचिंतक अभियान 3 वर्ष मे 1 बार

आपल्या प्रांतात प्रत्येक प्रखंडात या पैकी 1 तरी सेवाकार्य प्रारंभ होऊ शकेल..... यांचा आपण प्रयत्न करावा.

1. पाठदान केंद्र 2. अभ्यासिका 3. संस्कार शाला 4. उच्च शिक्षा कोचिंग 5. बालवाडी 6. प्रतियोगी परिक्षा तयारी 7. पुस्तक पेढी 8. प्रौढ शिक्षा 9. छात्रावास 10. दिव्यांग विद्यालय 11. हिंदी शिक्षण वर्ग 12. सा चिकित्सा परामर्श केंद्र 13. योग केंद्र 14. गर्भ संस्कार केंद्र 15. आरोग्य रक्षका 16. व्यसन मुक्ती केंद्र 17. स्वास्थ्य जागरण केंद्र 18. रुग्णवाहीका 19. रक्त कोष 20. कुष्ठ रुग्ण सेवा केंद्र 21. औषधी केंद्र 22. किशोरी विकास केंद्र 23. भजन मंडली 24. मातृछाया 25. झोला वाचनालय 26. दीपपूजा 27. अन्नदान 28. महिलाश्रम 29. अंत्यसंस्कार 30. वाचनालय/पुस्तकालय 31. न्याय चौपाल 32. परिवार समुपदेशन केंद्र 33. शासकीय योजना माहिती 34. शिलाई केंद्र 35. बचत गट 36. पाळणाघर 37. स्वच्छता प्रशिक्षण 38. स्वरक्षण प्रशिक्षण 39. किसान जागरूकता केंद्र 40. बीज कोष 41. अन्न फल प्रक्रीया प्रशिक्षण 42. व्यवसाय कौशल प्रशिक्षण 43. स्वरोजगार केंद्र 44. कुटीर उद्योग प्रशिक्षण 45. प्रतियोगी परिक्षा कोचिंग 46. गो उत्पादन प्रशिक्षण 47. संगणीय प्रशिक्षण 48. परिचारिका प्रशिक्षण

राष्ट्रीय उदघोष

1. सच्चिदानंद भगवान की जय
2. भारतमाता की जय
3. गो माता की जय
4. गंगा माता की जय
5. श्रीराम जन्मभूमि की जय
6. श्रीकृष्ण जन्मभूमि की जय

7. काशी विश्वनाथ की जय
8. पवनसूत हनुमान की जय
9. बोलो भाई सब संतों की जय
10. बोलो भाई सब भक्तों की जय
11. धर्म की जय हो
12. अधर्म का नाश हो

13. प्राणियों में सद्भावना हो
14. विश्व का कल्याण हो
15. गोवंश हत्या बंद हो
16. धर्मांतरण बंद हो
17. भारत अखंड हो
18. हर हर महादेव

परिचय

नाव _____
जिल्हा _____ दायित्व _____
मोबाईल नं. _____

विधी प्रकोष्ठ (Legal Cell)

परित्राणाय साधुनाम् विनाशाय च दुष्कृताम् ।

बोधवाक्य : परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम्

उद्दिष्टे आणि उद्देश : रामराज्य/हिंदू समाजतन वैदिक विचारसरणीच्या आधारावर स्थापित कायदा आणि कायदेशीर (न्यायिक) व्यवस्था

ध्येय : हिंदू आणि हिंदू समाजाला हिंदू कारणासाठी निःस्वार्थ, मोफत कायदेशीर मदत आणि सेवा प्रदान करणे

सर्व हिंदू समाजातील धार्मिक समस्या समजून घेणे, कायद्याच्या व आधारावर त्याचे विश्लेषण करून त्यावर उपाय शोधणे. परिषदेच्या कार्यकर्त्यांना कायदेविषयक सल्ला देणे व मार्गदर्शन करणे. जागरणात्मक व आंदोलनात्मक कार्यात परिषदेच्या कार्यकर्त्यांची न्यायपालिकेत कायदेशीर बाजू मांडणे. हिंदू धर्मियांचे श्रद्धा केंद्र, मानबिंदू, राष्ट्राशी जोडलेली धार्मिक अस्मिता यांना बाधा आणणाऱ्या गोष्टींवर न्यायपालिकेत हिंदूंच्या वतीने दाद मागणे. इत्यादी कायदेशीर कार्य या आयामाच्या द्वारे केली जातात.

कायदेशीर उपक्रम :

हिंदू लीगल क्लिनिक - सर्व मंदिर आणि धार्मिक स्थळां मध्ये विधी प्रकोष्ठ सर्व हिंदूसाठी मोफत कायदेशीर सल्ला हिंदू लीगल क्लिनिक या नावाने देत असते. त्यामुळे हिंदू समाजातील कायदेशीर समस्या सोडविण्यासाठी मंदिरात येणाऱ्या सर्व हिंदूंच्या समस्यांचे निवारीकरण करण्याचे कार्यविधी प्रकोष्ठ करत आहे

गौरीशंकर मोफत कौटुंबिक समुपदेशन केंद्र, पुणे : हिंदू परिवारातील वाढते कौटुंबिक कलह आणि त्यामुळे होणारे घटस्फोट हिंदू समाजातील महत्वाची समस्या बनलेली आहे. त्यामुळे हिंदू समाज विखुरला जात आहे आणि कौटुंबिक संस्काराचे धुवीकरण होत आहे. या सर्व प्रकारावर आळा घालण्यासाठी विधी प्रकोष्ठ, "गौरीशंकर मोफत समुपदेशन केंद्र पुणे" मार्फत कौटुंबिक समस्यांचे निवारण करण्यासाठी मोफत कायदेशीर सल्ला गेल्या दोन वर्षांपासून पुणे येथील कबीरबाग मठ संस्थान, नारायणपेठ, पुणे येथील आपल्या गौरीशंकर मोफत समुपदेशन केंद्रावर सल्ला देत आहेत.

मा. पांडुरंग राऊत
प्रांत अध्यक्ष, प. महाराष्ट्र

मा. किशोर चव्हाण
प्रांत मंत्री, प. महाराष्ट्र

अॅड. सतिश गोरडे
प्रांत सहमंत्री, प. महाराष्ट्र

मा. नितीन वाटकर
प्रांत सहमंत्री, प. महाराष्ट्र

अॅड. शैलेश भावसार
संयोजक विधी प्रकोष्ठ,
प. महाराष्ट्र

अॅड. भाग्यश्री अलाटे
सहसंयोजिका, विधी प्रकोष्ठ
प. महाराष्ट्र

अॅड. सोहम यादव
सहसंयोजक, विधी प्रकोष्ठ
प. महाराष्ट्र

अॅड. संकेत राव
प्रांत संच सदस्य
विधी प्रकोष्ठ

अॅड. जय भोसले
प्रांत संच सदस्य
विधी प्रकोष्ठ

अॅड. अजय गवळी
प्रांत संच सदस्य
विधी प्रकोष्ठ

अॅड. विवेकानंद जगदाळे
प्रांत संच सदस्य
विधी प्रकोष्ठ

अॅड. राजेश्वरी रणपिसे
प्रांत संच सदस्या
विधी प्रकोष्ठ

विधी प्रकोष्ठ प. महाराष्ट्र प्रांताच्या वतीने विधी प्रकोष्ठ संचलित गौरीशंकर मोफत कौटुंबिक समुपदेशन केंद्र उद्घाटन समारंभ, उद्घाटक अॅड. नंदूजी फडके, ह.भ.प. डॉ. सुभाष महाराज गेदे, प्रांत उपाध्यक्ष माधवीताई सोंशी, प्रांत मंत्री किशोर चव्हाण आणि प्रांत सहमंत्री अॅड. सतिश गोरडे व प्रांत संयोजक अॅड. शैलेश भावसार

गौरीशंकर मोफत समुपदेशन केंद्र, पुणे मार्फत पहिल्या कौटुंबिक समस्यांचे निवारण करताना अॅड. सतिश गोरडे, अॅड. सोहम यादव, अॅड. आशिष गोरडे, अॅड. संकेत राव व अॅड. ऋषिकेश शर्मा

संविधान साक्षरता अभियानाच्या समारोपाला पिंपरी येथील एसएनबीपी लॉ कॉलेजला प्रमुख वक्ते केंद्रीय संघटन महामंत्री मा. मिलिंदजी परांडे प्रांताचे सहमंत्री अॅड. सतिश गोरडे, डीएसएचटी ट्रस्टच्या प्रमुख अॅड. सुनिता साळसिंगकर, एसएनबीपीचे चेअरमन डॉ. डी.के.भोसले, प्राचार्य डॉ. रोहिणी जगताप.

दुर्द से हमदर्द तक ट्रस्ट तसेच विधी प्रकोष्ठ प. महाराष्ट्र प्रांत यांच्या संयुक्त विद्यमानाने येरवडा मध्यवर्ती कारागृहात संविधान साक्षरता अभियान अंतर्गत व्याख्यान आयोजित केले असता प्रमुख वक्ता म्हणून पद्मश्री गिरीश प्रभुणे, अॅड. सतिश गोरडे, अॅड. सुनिता व अॅड. प्रकाश साळसिंगीकर यांनी कैद्यांना संविधानाबाबत मार्गदर्शन केले, याप्रसंगी कारागृह अधीक्षक सुनिल ढमाळ, अतिरीक्त अधीक्षक पल्लवी कदम, उप अधीक्षक आर.ई. गायकवाड तसेच अॅड. खेताराम सोळकी, सागर राठोड, अॅड. आशिष गोरडे, अॅड. सोहम यादव, अॅड. संकेत राव, अॅड. महेश सोनवणे, अॅड. चित्रा मराठे, अॅड. ऋषिकेश शर्मा आदि उपस्थित.

अखिल भारतीय बैठक विधी प्रकोष्ठ, भाग्यनगर, तेलंगणा येथे उपस्थित अॅड. सोहम यादव तसेच प्रांत संचातील अॅड. संकेत राव, अॅड. अजय गवळी, अॅड. ऋतुजा रणपिसे, अॅड. अथर्व गोरडे

सामाजिक समरसता व विधी प्रकोष्ठ यांच्या वतीने संगमनेर येथील सेवा वस्तीमध्ये कायदेविषयक माहिती देताना अॅड. सतिश गोरडे, अॅड. सोहम यादव, अॅड. सोनाली बोटवे, अॅड. आशिष गोरडे व निखिल कुलकर्णी, अश्विन बेलहेकर

भारतीय संविधानाच्या अमृत महोत्सव दिनानिमित्त दर्द से हमदर्द ट्रस्ट तसेच विधी प्रकोष्ठ यांच्या संयुक्त विद्यमानाने आयोजित संविधान साक्षरता सप्ताहात प्रमुख वक्ता म्हणून ज्येष्ठ विधीतज्ञ अॅड. प्रकाश साळशिंगीकर व अॅड. सतिश गोरडे उपस्थित, सोबत खिंचवसरा पाटील विद्यामंदिर शाळेचे मुख्यध्यापक नटराज जगताप, अॅड. प्रतिक साखडकर, अॅड. सोहम यादव, अॅड. संकेत राव, अॅड. राजेश्वरी रणपिसे, अॅड. ऋषिकेश शर्मा व सर्व शिक्षकवृंद आदि.

विधी प्रकोष्ठ प. महाराष्ट्र प्रांत व दर्द से हमदर्द तक ट्रस्ट, मुंबई यांच्या संयुक्त विद्यमानाने पुणेतील विधी प्रकोष्ठ तसेच संघ परिवारातील अधिवक्तांचा अभ्यास वर्ग आयोजित केला असता अभ्यास वर्गाचे प्रमुख अतिथी अॅड. भाग्यश्री अल्लाटे तसेच प्रमुख वक्ते म्हणून ज्येष्ठ विधीतज्ञ अॅड. प्रकाश साळशिंगीकर, अॅड. प्रशांत यादव यांनी मार्गदर्शन केले. अभ्यास वर्गात विश्व हिंदू परिषद प. महाराष्ट्र प्रांत मंत्री किशोर चव्हाण, सहमंत्री अॅड. सतिश गोरडे, प. महाराष्ट्र प्रांताच्या मातृशक्ती आयामाच्या प्रमुख प्रियाताई रसाळ, पुणे पूर्व चे विभागमंत्री धनंजय गायकवाड तसेच प्रांत विधी सहप्रमुख अॅड. सोहम यादव.

विहिप विधी प्रकोष्ठ अधिवक्ता सोलापूर जिल्हा अभ्याससर्वर्ग समारोप प्रसंगी प्रांत सह मंत्री अँड सतिश गोरडे, ज्येष्ठ विधिज्ञ अँड महेशजी आगरवाल, अँड शांतीविर महेन्द्रकर सर, विभाग सह मंत्री मा विजयकुमार पिसे, जिल्हा मंत्री मा संजयजी जमादार, अँड सोहम यादव सह संयोजकविधी, अँड संकेत राव, अँड महेश सोनवणे आदि तसेच सोलापूरचे मुख्य जिल्हा सरकारी वकील (डीजीपी) अधिवक्ता प्रदीप सिंह जी राजपूत यांनी पश्चिम महाराष्ट्र प्रांताच्या विधी प्रकोष्ठने केलेल्या कामाबद्दल विश्व हिंदू परिषदेच्या विधी प्रकोष्ठाच्या वकिलांचे कौतुक केले.

* विधी प्रकोष्ठ प.महाराष्ट्र प्रांताच्या विविध उपक्रमांचे साथानिक वृत्तपत्रांनी घेतलेली दखल

नववर्षाच्या स्वागतोत्सवात अमली पदार्थांचेर आळा घाला
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

‘सर्वसमावेशकता हे संविधानाचे सर्वोच्च मूल्य’
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

अमली पदार्थांवर आळा घालावा : अँड. गोरडे
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

हक्काबरोबरच कर्तव्याची जाण हवी : अँड. साळशिंगीकर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

कला मंदिर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

हक्क बजाविताना कर्तव्याची जाण आवश्यक
 थेरगावामध्ये संविधान साक्षरता सप्ताह अभियान; शंभर टक्के मतदानाचे आवाहन
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

संविधान साक्षरता सप्ताह
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

भारतीय संविधानाच्या अमृत महोत्सवानिमित्त एस एच बी पी विधी महाविद्यालय आणि दर्द से इमर्जंट तक ट्रस्ट व विधी प्रकोष्ठ यांच्या वतीने संविधान दिन साजरा
‘सर्वसमावेशकता हे संविधानाचे सर्वोच्च मूल्य’ - मिलिंद पारडे
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

विश्व हिंदू परिषद
 पंचिम महाराष्ट्र प्रांत
 विधी प्रकोष्ठ संस्था
गौरी शंकर कौटुंबिक पोपल समुपवेशन केंद्र
संघट्टाशन समारंभ
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

संविधान साक्षरता सप्ताहास प्रारंभ
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर
 डॉ. हिंदोजकर, वकिली संस्था, सोलापूर

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर

जीवन : अहिल्यादेवी होळकर यांचा जन्म ३१ मे १७२५ रोजी महाराष्ट्रातील नगर जिल्ह्यातील जामखेड तालुयातील चौडी या खेड्यात झाला. त्यांचे वडील माणकोजी शिंदे हे त्या गावचे पाटील होते. अहिल्यादेवी यांचे आजोळ धाराशिव जिल्ह्यातील चोराखळी हे गांव होते. त्यांच्या मामांचे आडनाव मैदाड होते. स्त्री शिक्षण फारसे प्रचलित नसतानाही तिच्या वडिलांनी त्यांना लिहिण्या वाचण्यास शिकवले होते. बाजीराव पेशव्यांचे एक सरदार मल्हारराव होळकर हे माळवा प्रांताचे जहागीरदार होते. ते पुण्यास जाताना चौडीस थांबले होते. आख्यायिके नुसार, ८ वर्षांच्या अहिल्यादेवींना, मल्हाररावांनी एका देवळात बघितले. मुलगी आवडल्यामुळे त्यांनी तिला, स्वतःचा मुलगा खंडेराव याची वधू म्हणून आणले. मल्हारराव होळकरांच्या त्या सून होत्या. अहिल्यादेवींचे पती खंडेराव होळकर हे इ.स. १७५४ मध्ये कुम्हेरच्या लढाईत धारातीर्थी पडले. त्यांच्या मृत्यूनंतर सासरे मल्हारराव यांनी अहिल्यादेवींना सती जाऊ दिले नाही. १२ वर्षांनंतर, मल्हारराव होळकर हेही मृत्युपावले.

राज्यकर्त्या अहिल्यादेवी होळकर त्यानंतर मराठा साम्राज्याच्या माळवा प्रांताचा कारभार बघू लागल्या. त्या सर्व लढाईत अहिल्यादेवी स्वतः सैन्याचे नेतृत्व करीत. पुढे त्यांनी तुकोजीराव होळकर यांची सेनापती म्हणून नेमणूक केली. एका इंग्रजी लेखकाने अहिल्यादेवी होळकर, यांना भारताच्या 'कॅथरीन द ग्रेट, एलिझाबेथ, मागारिट' म्हटले आहे. इंग्रजी लेखक लॉरेन्स यांनी अहिल्यादेवी यांची तुलना रशियाची राणी कथेरीन, इंग्लंड ची राणी एलिझाबेथ तसेच डेन्मार्कची राणी मागारिट यांच्याशी केली आहे (इ.स. १७२५ इ.स. १७९५, राज्यकालावधी इ.स. १७६७ इ.स. १७९५) ही भारतातील, अहिल्यादेवी या माळव्याच्या जहागीरदार असलेल्या होळकर घराण्याच्या 'तत्त्वज्ञानी राणी' म्हणून ओळखल्या जातात.

धर्मनिष्ठ व समाजसेवक अहिल्यादेवी होळकर : राणी अहिल्यादेवी यांनी भारतभरात अनेक हिंदू मंदिरे व नदीघाट बांधले, किंवा त्यांचा जीर्णोद्धार केला. महेर व इंदूर या गावांना सुंदर बनवले. त्या अनेक देवळांच्या आश्रयदात्या होत्या. त्यांनी अनेक तीर्थक्षेत्री धर्मशाळांचे बांधकाम केले. द्वारका, काशी, उज्जैन, नाशिक व परळी वैजनाथ यांचा प्रामुख्याने समावेश आहे. वेरावळ येथील सोमनाथचे गजनीच्या महंमदाने उध्वस्त केलेले देऊळ बघून अहिल्यादेवींनी शेजारीच शंकराचे एक देऊळ बांधले. सोमनाथला जाणारे लोक या देवळालाही भेट देतात. अहिल्यादेवींना प्रजेस कल्याणकारी असे काम करण्याची आवड होती. पूर्वीच शासक म्हणून तरबेज झाल्यामुळे, मल्हारराव व मुलाच्या मृत्यूनंतर, अहिल्यादेवींनी स्वतःलाच राज्यकारभार पाहू देण्याची अनुज्ञा घावी अशी पेशव्यांना विनंती केली. त्यांनी शासन करण्यास माळव्यात अनेकांचा विरोध होता, पण होळकरांचे सैन्य अहिल्यादेवींच्या नेतृत्वाखाली काम करण्यास उत्सुक होते. अहिल्यादेवी सैनिकी कवायतीत हत्तीच्या हौद्याच्या कोप्यात चार धनुष्य आणि बाणांचे भाते ठेवत असत, असे म्हणतात. जरी राज्याची राजधानी ही नर्मदातीरावर असलेल्या महेर येथे होती तरीही, इंदूर या खेड्याचा विकास करून त्याचे सुंदर मोठ्या शहरात रुपांतर करणे, हे अहिल्यादेवींनी केलेले फार मोठे काम होते. त्यांनी माळव्यात रस्ते व किल्ले बांधले, अनेक उत्सव भरवले, हिंदू मंदिरांमध्ये कायमस्वरूपी पूजा सुरू रहावी म्हणून अनेक दाने दिली. माळव्याबाहेरही त्यांनी मंदिरे, घाट, विहिरी, तलाव व धर्मशाळा बांधल्या.

गुणग्राहता : मातोश्रीची लोक कल्याणाची कीर्ती ऐकून अनेक विद्वान लोक त्यांची भेट घेण्यास येत असत आणि नंतर त्या ठिकाणीच राहत असत. अनेक विषयाचे विद्वान, शास्त्री पंडीत, व्याकरणकार, कीर्तनकार, ज्योतिषी, पुजारी, वैद्य, हकीम यांनाही त्या मुद्दाम बोलावून घेऊन त्यांना त्या राजाश्रय देत असत. ते सर्व महेर नगरीत वास्तव्य करीत होते म्हणूनच महेर नगरी त्याकाळी संस्कृती विद्वान व धर्मचि माहेरघर म्हणून नावारूपाला आली होती. ग्रंथ संपंदा निर्मिती छापखाने नसल्याने त्या काळी धर्मचि तत्त्वज्ञान जाणून घेण्याकरिता हस्तलिखिते यावरच अवलंबून राहावे लागत होते. हस्तलिखिते लिहिणारे मोठ्या प्रमाणात रकमेची मागणी करत असत. ज्या प्रमाणे हिरा व रत्ने पारखणाऱ्या जवाहिराप्रमाणे त्या विद्येची महत्त्व जाणत असल्याने त्याच्या मागणीप्रमाणे रक्कम देऊन ग्रंथाची हस्तलिखिते तयार करून विद्वान विद्यार्थ्यांसाठी अनमोल ग्रंथसंपदा निर्माण करून जतन केली. शाळा काढून विद्याप्रसाराचे काम केले.

अहिल्यादेवी यांनी केलेल्या कार्याला त्यांचा या पराक्रमाला विश्व हिंदू परिषद शत शत नमन करते.

महाराणी दुर्गावती

ब्रिटिश भारतात येण्यापूर्वी भारतावर कोणाचाच एकछत्री अंमल नव्हता. देशामध्ये छोटीमोठी स्वतंत्र राज्ये होती, छोटीमोठी संस्थाने होती. प्रत्येक राज्याचा, संस्थानाचा राजा आणि त्याचे सरदार, मंत्री आपल्या राज्याचा कारभार करत. आपल्या राज्याचे, संस्थानाचे शत्रूपासून संरक्षण करण्यासाठी अनेक वीरपुरुषांनी लढता लढता मरण पत्करले. त्यामध्ये स्त्रियाही मागे नव्हत्या. अशाच शूर स्त्रियांपैकी एक म्हणजे राणी दुर्गावती. आत्ताचा मध्य प्रदेश त्या वेळी गोंडवाना म्हणून प्रसिद्ध होता. या गोंडवानातील माहोबाचे राजा कीर्तिसिंह हे चंदेल या राजपूत घराण्यातील होते. त्यांची दुर्गावती ही मुलगी. तिचा जन्म ५ ऑक्टोबर १५२४ मध्ये कालिंजर किल्ल्यात दुर्गाष्टमीला झाला म्हणून तिचे नाव दुर्गा ठेवले. ती नावाप्रमाणेच प्रसंगी दुर्गावतार धारण करायची. ती खूप सुंदर आणि हुशार तर होतीच; पण खूप शूर आणि धाडसी होती. लहानपणापासूनच तिला धनुष्यबाण चालविणे, तलवारबाजी करणे, शिकार करणे या सर्वांची आवड होती.

माहोबाच्या राज्याच्या शेजारीच गढमंगला राज्य होते. या राज्याचा राजा संग्रामशहा गोंड जमातीचा होता. त्याचा मुलगा दलपत यांच्याशी दुर्गावतीचे लग्न झाले. त्यांना पुढे मुलगा झाला. त्याचे नाव वीरनारायण. तो चार वर्षांचा असतानाच दलपत यांचा मृत्यू झाला. राणीने छोट्या वीरनारायणचा राज्याभिषेक केला आणि त्याच्या नावाने ती स्वतः राज्यकारभार करू लागली. चितोड, मेवाड, गोंडवाना अशी काही राज्ये सोडली तर आजूबाजूला सगळी मुस्लीम राज्ये होती. दिल्लीत अकबराचे राज्य होते. राणीला कल्पना होती की, ही मुस्लीम राज्ये आपल्यावर नक्कीच हल्ले करणार. म्हणून तिने आपले सैन्य तयार केले. त्या सैनिकांना युद्धाचे चांगले शिक्षण दिले. तसेच प्रजेसाठी तिने खूप मोठमोठे तलाव बांधले, विहिरी खोदल्या. मंदिर, मठ बांधले. धर्मशाळा बांधल्या. चांगले रस्ते तयार केले. तिने आपले राज्य समृद्ध बनवले. त्यामुळे राज्यात कधीही दुष्काळ पडत नसे. ती एक कुशल प्रशासक होती. त्यामुळे प्रजा तिला देवी मानत असे. मुस्लीम आक्रमणाचा धोका ओळखून तिने वेळीच शत्रूवर हल्ला करून त्यांचा पराभव करून आपल्या राज्याचा विस्तार केला. तिने बाजबहादूरलासुद्धा हरवले. तिच्या पराक्रमाची कीर्ती अकबराच्या कानावर गेली. त्याने तिच्यावर आक्रमण करण्यासाठी दोनदा सैन्य पाठवले; पण राणीने दोन्ही वेळा त्यांचा पराभव करून धूल चारली.

अकबराने दोन वर्षांनी प्रचंड सैन्यासह पुन्हा तिच्यावर हल्ला केला. राणीने आपल्या तुटपुंज्या सैन्यानिशी अकबराशी निकराचा लढा दिला. राणीच्या दोन्ही डोळ्यांना बाण लागले. तिला दिसेनासे झाले. तरीपण दोन्ही हातांत तलवारी घेऊन ती लढतच राहिली. तिच्या मानेत, गळ्यात बाण घुसले आणि ती बेशुद्ध झाली. शुद्धीवर आली तेव्हा तिला कळून चुकलं होतं की, आपण युद्ध हरलो आहोत. अकबराचा खुनशी स्वभाव जाणून जिवंतपणे शत्रूच्या हातात सापडण्यापेक्षा राणीने स्वहस्ते छातीत कट्यार खुपसून वीरमरण पत्करले. १६ वर्षे कुशल राज्यकारभार केलेली ही पराक्रमी, शूरवीर, धैर्यवान राणी शत्रूपुढे शरण न जाता इतिहासात अजरामर झाली आणि प्रेरणास्वरूप बनली.

महाराणी दुर्गावती यांनी केलेल्या कार्याला व त्यांचा या पराक्रमाला विश्व हिंदू परिषद शत शत नमन करते.

भारतीय संविधानाची थोडक्यात ओळख

- संविधान सभेच्या एकूण सदस्यांची संख्या ३८९ निश्चित करण्यात आली होती, ज्यामध्ये ब्रिटिश प्रांतांचे २९२ प्रतिनिधी, मुख्य आयुक्त क्षेत्रांचे ४ प्रतिनिधी आणि स्थानिक संस्थानांचे ९३ प्रतिनिधी यांचा समावेश होता.
- मिशन प्लॅननुसार, संविधान सभेच्या निवडणुका जुलै १९४६ मध्ये झाल्या. एकूण ३८९ सदस्यांपैकी, प्रांतांसाठी राखीव असलेल्या २९६ सदस्यांसाठी निवडणुका घेण्यात आल्या, जे विविध प्रांतांच्या विधानसभेद्वारे निवडले जात होते. यामध्ये काँग्रेसला २०८ जागा मिळाल्या, मुस्लिम लीगला ७३ जागा मिळाल्या आणि इतर पक्षांचे १५ उमेदवार आणि अपक्ष उमेदवार निवडून आले.
- ९ डिसेंबर १९४६ रोजी, संविधान सभेची पहिली बैठक नवी दिल्लीतील कौन्सिल चेंबरच्या ग्रंथालय इमारतीत झाली. विधानसभेचे सर्वात जुने सदस्य डॉ. सच्चिदानंद सिन्हा यांची विधानसभेचे तात्पुरते अध्यक्ष म्हणून निवड झाली. मुस्लिम लीगने या बैठकीवर बहिष्कार टाकला आणि पाकिस्तानसाठी वेगळ्या संविधान सभेची मागणी करण्यास सुरुवात केली.
- टीप: हैदराबाद हे एक संस्थान होते ज्याचे प्रतिनिधी संविधान सभेत सामील झाले नव्हते.
- प्रांतांना किंवा संस्थानांना त्यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात संविधान सभेत प्रतिनिधित्व देण्यात आले. साधारणपणे १० लाख लोकसंख्येसाठी एक जागा दिली जात गेली होती.
- संविधान सभेतील ब्रिटिश प्रांतातील २९६ प्रतिनिधींना सांप्रदायिक आधारावर विभागण्यात आले - २१३ सामान्य, ७९ मुस्लिम आणि ४ शीख.
- संविधान सभेच्या सदस्यांमध्ये अनुसूचित जमातीतील सदस्यांची संख्या ३३ होती.
- संविधान सभेत महिला सदस्यांची संख्या १५ होती. संविधान सभेतील महिला सदस्य १. अम्मू स्वामीनाथन २. अंणी मस्कट्रेन ३. बेगम एजाज रसूल ४. दक्षयणी वेलियादुन ५. जी. दुर्गाबाई ६. हंसा मेहता ७. कमला चौधरी ८. लीला रे ९. मालती चौधरी १०. पूर्णिमा बॅनर्जी ११. रेणुका रॉय १२. सरोजिनी नायडू १३. राजकुमारी अमृत कौर १४. सुचेता कृपलानी १५. विजयालक्ष्मी पंडित.
- ११ डिसेंबर १९४६ रोजी डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांची संविधान सभेचे कायमस्वरूपी अध्यक्ष म्हणून निवड झाली.
- संविधान सभेचे कामकाज १३ डिसेंबर १९४६ रोजी जवाहरलाल नेहरू यांनी मांडलेल्या उद्दिष्ट ठरावाने सुरू झाले.
- २२ जानेवारी १९४७ रोजी उद्दिष्ट ठरावाच्या मंजुरीनंतर, संविधान सभेने संविधानाच्या मसुद्यासाठी अनेक समित्या नियुक्त केल्या. त्यापैकी महत्वाचे होते- वार्तासमिती, संघ संविधान समिती, प्रांतीय संविधान समिती, संघ शक्ती समिती आणि मसुदा समिती.

- बी. एन. राव यांनी तयार केलेल्या संविधानाच्या मसुद्यावर चर्चा करण्यासाठी, संविधान सभेने २९ ऑगस्ट १९४७ रोजी मसुदा समिती स्थापन करण्याचा ठराव मंजूर केला आणि डॉ. भीमराव आंबेडकर यांची अध्यक्ष म्हणून निवड झाली. मसुदा समितीच्या सदस्यांची संख्या सात होती, जी खालीलप्रमाणे आहे - १. डॉ. भीमराव आंबेडकर (अध्यक्ष) २. एन. गोपाळ स्वामी अयंगर ३. अल्लादी कृष्ण स्वामी अय्यर ४. कन्हैयालाल माणिकलाल मुन्शी ५. सय्यद मोहम्मद सादुल्ला ६. एन. माधव राव (बी.एल. मित्रा यांच्या जागी) ७. डी.पी. खेतान (१९४८ मध्ये त्यांच्या मृत्यूनंतर, टी.टी. कृष्णामाचारी यांना सदस्य बनवण्यात आले).
- देशाच्या फाळणीनंतर, ३१ ऑक्टोबर १९४७ रोजी संविधान सभेची पुनर्रचना करण्यात आली आणि ३१ डिसेंबर १९४७ रोजी संविधान सभेच्या एकूण सदस्यांची संख्या २९९ होती, ज्यामध्ये प्रांतीय सदस्यांची संख्या २९९ होती आणि स्थानिक सदस्यांची संख्या होती. संस्थानांची संख्या ७० होती.
- संविधानाच्या मसुद्यावर विचारविनिमय केल्यानंतर, मसुदा समितीने २१ फेब्रुवारी १९४८ रोजी संविधान सभेला आपला अहवाल सादर केला.
- ४ नोव्हेंबर ते ९ नोव्हेंबर दरम्यान संविधान सभेत संविधानाचे पहिले वाचन संविधानाचे दुसरे वाचन १५ नोव्हेंबर १९४८ रोजी सुरू झाले आणि १७ ऑक्टोबर १९४९ पर्यंत चालले. संविधान सभेत संविधानाचे तिसरे वाचन १४ नोव्हेंबर १९४९ रोजी सुरू झाले, जे २६ नोव्हेंबर १९४९ पर्यंत चालले आणि संविधान सभेने संविधान मंजूर केले. यावेळी संविधान सभेचे २८४ सदस्य उपस्थित होते.
- संविधान निर्मिती प्रक्रियेला एकूण २ वर्षे, ११ महिने आणि १८ दिवस लागले. संविधानाच्या मसुद्यावर एकूण ११४ दिवस चर्चा झाली. संविधानाच्या निर्मितीसाठी एकूण ₹६३,९६,७२९ खर्च झाले.
- २६ नोव्हेंबर १९४९ रोजी संविधान सभेने संविधान मंजूर केले तेव्हा त्यात एकूण २२ भाग, ३९५ कलमे आणि ८ अनुसूची होती. सध्या संविधानात २२ भाग, ३९५ कलमे आणि १२ अनुसूची आहेत.
- संविधानाच्या एकूण कलमांपैकी, ५,६,७,८,९,६०,३२४,३६६,३६७,३७९,३८०,३८८,३९१,३९२ आणि ३९३ असे १५ कलम २६ नोव्हेंबर १९४९ रोजी लागू करण्यात आले, तर उर्वरित कलमे २६ नोव्हेंबर १९५० म्हणजेच जानेवारी १९५० रोजी लागू करण्यात आली. अंमलात आणले गेले.
- संविधान सभेची शेवटची बैठक २४ जानेवारी १९५० रोजी झाली आणि त्याच दिवशी संविधान सभेने डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांची भारताचे पहिले राष्ट्रपती म्हणून निवड केली. २६ जानेवारी १९५० पासून १९५१-५२ मध्ये झालेल्या सार्वत्रिक निवडणुकां नंतर नवीन संसद स्थापन होईपर्यंत संविधान सभा भारताची अंतरिम संसद म्हणून कार्यरत होती.

संविधान सभेने केलेली काही इतर कामे:

१. मे १९४९ मध्ये त्यांनी राष्ट्रकुलमध्ये भारताचे सदस्यत्व सत्यापित केले.
२. २२ जुलै १९४७ रोजी त्यांनी राष्ट्रध्वज स्वीकारला.

“भारतीय स्वातंत्र्य संग्रामातील अनेक दिग्गज हे बॅरिस्टर होते. संविधान अस्तित्वात येण्यापूर्वी त्याचा मसुदा तयार करण्याचा प्रयत्न अनेक विद्वानांनी केला होता. वेगवेगळ्या देशांच्या संविधानाचा अभ्यास करून त्यातील उत्कृष्ट बाबींचा समावेश भारतीय संविधानात करण्यात आला. स्वातंत्र्य, समता आणि बंधुता या तीन तत्त्वांचा समावेश करताना हक्क, कर्तव्य आणि दंडात्मक बाबी यामध्ये नमूद करण्यात आल्या आहेत. स्वातंत्र्य अन् समता कायद्याने सूचित केले जाऊ शकते; पण सहभाव अथवा बंधुता म्हणजेच धर्म होय, असे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे मत होते. जातिभेद, अस्पृश्यता, कन्याभ्रूणहत्या आणि गरिबी अशा विविध कारणांमुळे हजारो वर्षांपासून असंख्य भारतीयांनी स्थलांतर केले. त्यामुळेच राज्यघटनेतील उद्देशिकेत सामाजिक न्यायाला स्थान देण्यात आले आहे. व्यक्तिगत स्वातंत्र्याच्या पलीकडे जाऊन, देशाच्या उत्थानासाठी प्रत्येक भारतीयाने संविधान साक्षर होऊन कर्तव्यदक्ष नागरिक होणे आवश्यक आहे!”

मा. मिलिंद परांडे
केंद्रीय संघटन महामंत्री, विश्व हिंदू परिषद

“या वर्षी पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांची 300 वी जन्मशताब्दी साजरी होत आहे. देवी अहिल्याबाई एक कुशल राज्य प्रशासक, प्रजाहितदक्ष व कर्तव्यपरायण शासक, धर्म, संस्कृती आणि देशाच्या अभिमानी, शीलसंपन्नतेचे एक उत्कृष्ट उदाहरण आणि रणनीतीची उत्कृष्ट जाण असलेल्या अशा राज्यकर्त्या होत्या. अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीतही त्यांनी घर आणि राज्यासाठी अप्रतिम क्षमता दाखवली आहे. त्यांच्या अखिल भारतीय दूरदृष्टीमुळे त्यांनी तीर्थक्षेत्रांचा जीर्णोद्धार आणि मंदिराचे निर्माण करून राज्याच्या सीमेबाहेर जाऊनही समाजातील समरसता आणि संस्कृती टिकवून ठेवली. हे सर्व आजही मातृशक्तीसह आपल्या सर्वांसाठी एक अनुकरणीय उदाहरण आहे.”

पू. डॉ. मोहन भागवत
सरसंघचालक,
राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ

